

ikke bryde sig om. Fremfat paa den Raade og i den Tonart, som herskede i hans Foredrag sidste Gang, er jeg overbevist om, at Ingen her i Salen kunde faae nogen anden Forestilling, end at det var hans Mening, at saaledes var Forholdet i Menighedsraadene i det Hele, og behøvedes der noget yderligere Beviis herfor, var den ærede Rigsdagsmand ogsaa saa god at levere det, idet han uden foregaaende Undersøgelse kaldte dem alle til Hobe „Bancksabninger“ og Uting eller Uhyrer — jeg tilstaaer, at jeg ikke saa rigtig hørte Ordet, men noget U var der deri — og de omtaltes dernæst paa en saadan Raade, at det var tydeligt, at det var hans Mening, at de vare Noget, som man for Guds Skyld ikke videre maatte bryde sig noget om eller troe, der kunde komme noget Godt ud af. Dersom den ærede Rigsdagsmand ikke troer, at det var det naturlige Indtryk af hans Foredrag dengang, tager han mærkelig feil, det stemmede med Ordene og Tonen deri — og naar jeg dertil sagde, at denne Bedømmelse og Opfattelse af Menighedsraadene kunde være noget for den ærede Rigsdagsmand Egnet, men som man ikke her kunde tillægge nogen Betydning, fordi han ikke var competent til slige Udtalelser og Bedømmelser, saa er det noget Andet, end om jeg havde sagt, hvad han iasten har lagt mig i Munden, at hans Mening i og for sig ikke havde „Betydning“; den kan have sin Betydning; — at fremstille som et Factum, at Menighedsraadene, som han kun i det Hele kan kjende saare lidet til, skulde være saa overordentlig uynkelige, kan han ikke være berettiget til; om deres Tilstand kan jeg fra mit Standpunkt have en ganske anderledes begrundet Mening end han, og det er hans i denne Henseende udtalte Mening, jeg har sagt er uden Betydning. Jeg har Beviser for, at Menighedsraads-Medlemmerne have taget Deel i Spørgsmaal om Afgjørelsen af Sager, der ere komne frem, og der ere Medlemmer af disse Raad her i Salen, der fuldkommen ville dele og bekræfte dette; jeg gjentager derfor, at en saadan Dom og saadanne Udtryk, som af den ærede Rigsdagsmand have været udtalte, have været fuldkommen ubesøiede. — Paa samme Raade er det, med Hensyn til hvad den ærede Rigs-

dagsmand sidste Gang udtalte om Præsternes Virksomhed; han har nu indskrænket det til Provsterne; men det gjør ikke væsentlig til Sagen; jeg brugte selv Udtrykket „Provsterne“; men det, han sagde, var noget ganske Andet end det, han nu siger; thi hvad han ytrede dengang, var, at man jo nok vidste, hvordan Provsterne bare sig ad, naar de i en Forsamling kom sammen med Lægfolk, saa virkede de paa dem ved Hjælp af Troen og det Hellesige, og ikke ved Fornuftgrunde. Spørgsmaalet var altsaa ikke om, hvorvidt man overhovedet kan lade sig paavirke af Andet end Fornuftgrunde, men om det kan opstilles som noget Særligt for Provsterne, at de skulde være tilbøielige til at virke paa andre Maader end ved Fornuftgrunde, og om man kan sige, at en Forsamling, hvori Provster have Sæde, skulde være eiendommelig officeret i saa Henseende — derimod protesterede jeg, men paaastod ikke, at de ere undtagne fra de almindelige menneskelige Vilkaar. Det var Meningen af hvad der blev udtalt, men som ikke paa nogen Raade ligner den, som nu blev fremstillet af den ærede Rigsdagsmand. Jeg troer saaledes ikke, at det er muligt, at der nu skulde være nogen Tvivl om, at der i den ærede Rigsdagsmands Foredrag iasten virkelig indeholdes noget ganske Andet end det, der fremgik af hans Foredrag sidste Gang, og som da af mig blev imødegaaet. Jeg antager at have været i min fuldkommen gode Ret til at gjøre det, og at gjøre det paa den Raade, som stete; saameget mere maatte jeg dertil føle mig opfordret, som — det nægter jeg ikke — der for mig netop ligger væsentlig Vægt paa, at man ikke fra Rigsdagens Side forsøger paa og bidrager til at udbrede den Tro, at Menighedsraadene, dannede ad Frivillighedens Veie, skulde være mislykkede og betydningsløse. Det vilde være meget sørgeligt, om dette skulde blive Tilfældet, og det vilde være høist beklageligt, dersom denne Forestilling skulde sætte Rod i Folkethinget. Jeg troer, at det vilde være bedre, at det Rodsatte fandt Sted, at man søgte at virke til, at Menighedsraad dannedes, hvor de kunde dannes, og succesfuldt kunde komme til at faae Indflydelse paa de forskellige Steder. Hvad der i administra-